

Odmiana rzeczowników

Deklinacja: męska
Typ: męskoosobowy
Klasa: rzeczowniki z końcówką M. lp. -0
Podklasa: **twardotematowe**

Przegląd końcówek		
	Lp.	Lm.
M.	-0	-i, -y
D.	-a	-ów
C.	-owi	-om
B.	-a (= D.)	-ów (= D.)
N.	-em	-ami
Ms.	-e, -u	-ach
W.	-e, -u (= Ms.)	-i, -y (= M.)

I. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -0, M. lm. -i, -y, D.lm. -ów

Rzeczowniki pospolite (niewelarne): agent, aktor, bokser, brat, pan, portier, prezes, znachor

Rzeczowniki pospolite (welarne): elektryk, mnich, biolog, kierownik, psycholog, technik

Paradygmat niewelarny: student, aktor		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	student, aktor	studenci, aktorzy
D.	studenta, aktora	studentów, aktorów
C.	studentowi, aktorowi	studentom, aktorom
B.	studenta, aktora	studentów, aktorów
N.	studentem, aktorem	studentami, aktorami
Ms.	studencie, aktorze	studentach, aktorach
W.	studencie, aktorze	studenci, aktorzy

Typowe alternacje (nie welarne):

twarda spółgłoska : miękka spółgłoska (Ms. lp., W. lp., M. lm.), np.:

s : ś prezes : prezesie, prezesi
r : ż znachor : znachorze, znachorzy
z : ź Francuz : Francuzie, Francuzi
ł : l anioł : aniele
a : e sąsiad : sąsiedzie
o : e anioł : anieli (także: aniołowie, anioły)
u (ó) : o Mrzygłód : Mrzygłoda
e : 0 diabeł : diabła

Paradygmat welarny: mnich, technik, biolog		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	mnich, kierownik, biolog	mnisi, kierownicy, biolodzy
D.	mnicha, kierownika, biologa	mnichów, kierowników, biologów
C.	mnichowi, kierownikowi, biologowi	mnichom, kierownikom, biologom
B.	mnicha, kierownika, biologa	mnichów, kierowników, biologów
N.	mnichem, kierownikiem, biologiem	mnichami, kierownikami, biologami
Ms.	mnichu, kierowniku, biologu	mnichach, kierownikach, biologach
W.	mnichu, kierowniku, biologu	mnisi, kierownicy, biolodzy

Typ biolog, socjolog – w M.lm. też -owie

Typowe alternacje:

twarda spółgłoska : miękka spółgłoska (M. lm., **NIE: Ms. lp., W. lp.**), np.:

k : c technik : technicy
g : dz psycholog : psychologzy
ch : ś Czech : Czesi

W. lp. tylko: Kozacze (*przest.*, dziś Kozaku), człowiecze (*podn.*, częściej człowieku)

Paradygmat: chłop, diabeł, kat (chłopu, diabłu, katu)		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	chłop, diabeł, kat	chłopi, diabły (diabli), kaci
D.	chłopa, diabła, kata	chłopów, diabłów, katów
C.	chłopu, diabłu, katu	chłopom, diabłom, katom
B.	chłopa, diabła, kata	chłopów, diabłów (diabły), katów
N.	chłopem, diabłem, katem	chłopami, diabłami, katami
Ms.	chłopie, diable, kacie	chłopach, diabłach, katach
W.	chłopie, diable, kacie	chłopi, diabli, kaci

Niech to diabli (porwą, wezmą)!

Diabli wiedzą.

Diabli kogoś biorą, wzięli coś lub kogoś.

Paradygmat: brat (brat-, brać-; bratu, braćmi)		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	brat	bracia
D.	brata	braci
C.	bratu	braciom
B.	brata	braci

N.	bratem	braćmi
Ms.	bracie	braciach
W.	bracie	bracia

Paradygmat: człowiek (człowieku, ludzie)		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	człowiek	ludzie
D.	człowieka	ludzi
C.	człowiekowi	ludziom
B.	człowieka	ludzi
N.	człowiekiem	ludźmi
Ms.	człowieku	ludziach
W.	człowieku, <i>podn. człowiecze</i>	ludzie

II. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -0, M. lm. -'y, D.lm. -ów

Rzeczowniki pospolite (-ec, -owiec): chłopiec, głupiec, goprowiec, jeździec, kupiec, malec, mędrzec, młodzieniec, ojciec, rajdowiec, sportowiec, szewc, tubylec, związkowiec

Paradygmat: sportowiec, tubylec		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	sportowiec, tubylec	sportowcy, tubylcy
D.	sportowca, tubylca	sportowców, tubylców
C.	sportowcowi, tubylcowi	sportowcom, tubylcom
B.	sportowca, tubylca	sportowców, tubylców
N.	sportowcem, tubylcem	sportowcami, tubylcami
Ms.	sportowcu, tubylcu	sportowcach, tubylcach
W.	sportowcu, tubylcu	sportowcy, tubylcy

Paradygmat: mędrzec, szewc (mędrce, szewcze)		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	mędrzec, szewc	mędrzy, szewcy
D.	mędrca, szewca	mędrców, szewców
C.	mędrcowi, szewcowi	mędrcom, szewcom
B.	mędrca, szewca	mędrców, szewców
N.	mędrzem, szewcem	mędrkami, szewcami
Ms.	mędrцу, szewcu	mędrkach, szewcach
W.	mędrцу, <i>podn. mędrce</i> szewcu, <i>fraz. szewcze</i>	mędrzy, szewcy

Typowe alternacje:

c : ě zob. formy wołacza lp.

e : 0 malec : malca

 chłopiec : chłopca

alternacji e : 0 towarzyszy depalatalizacja miękkiej spółgłoski występującej w M. lp., np.:

w' : w sportowiec : sportowca

p' : p kupiec : kupca

Paradygmat: ojciec (ojc-; ojcu, ojcowie)		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	ojciec	ojcowie
D.	ojca	ojców
C.	ojcu	ojcom
B.	ojca	ojców
N.	ojcem	ojcami
Ms.	ojcu	ojcach
W.	ojcze	ojcowie

Formy wołacza lp.:

Chłopiec	chłopcze
Głupiec	głupcze, <i>pot.</i> głupcu
Jeździec	jeźdźcze, <i>pot.</i> jeźdźcu
Kupiec	kupcze
Malec	malcze
Mędrzec	mędrцу, <i>podn.</i> mędrcze
Młodzieniec	młodzieńcze, <i>pot.</i> młodzieńcu
Ojciec	ojcze
Szewc	szewcu, <i>fraz.</i> szewcze (<i>Pilnuj, szewcze, kopyta!</i>)

III. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -0, M. lm. -owie, D.lm. -ów

Rzeczowniki pospolite (niewelarne): car, filozof, generał, kapitan, mer

Rzeczowniki pospolite (welarne): bóg, druh, mag, potomek, świadek, skoczek, wróg, ziomek

Paradygmat niewelarny: generał, mer		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	generał, mer	generałowie, merowie
D.	generała, mera	generałów, merów
C.	generałowi, merowi	generałom, merom
B.	generała, mera	generałów, merów
N.	generałem, merem	generałami, merami
Ms.	generale, merze	generałach, merach
W.	generale, merze	generałowie, merowie

Typowe alternacje:

twarda spółgłoska : miękka spółgłoska (Ms. lp., W. lp.), np.:

ł : l generał : generale

r : ż car : carze

Wahania -y / -owie w M. lm.:

Doktor	doktorzy, doktorowie (<i>tylko stopień naukowy</i>)
Fundator	fundatorzy, <i>rzad.</i> fundatorowie
Inkwizytor	inkwizytorzy, <i>rzad.</i> inkwizytorowie
Magister	magistrzy, magistrowie
Profesor	profesorowie, <i>rzad.</i> profesorzy

Rektor

rektorzy, rzad. rektorowie

Paradygmat welarny: mag, świadek		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	mag, świadek	magowie, świadkowie
D.	maga, świadka	magów, świadków
C.	magowi, świadkowi	magom, świadkom
B.	maga, świadka	magów, świadków
N.	magiem, świadkiem	magami, świadkami
Ms.	magu, świadku	magach, świadkach
W.	magu, świadku	magowie, świadkowie

Typowe alternacje:

e : 0 (zakończone na -ek), np.:

świadek : świadka

potomek : potomka

ziomek : ziomka

u (ó) : o bóg : boga

 wróg : wroga

Paradygmat: pan (C., Ms. panu)		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	pan	panowie
D.	pana	panów
C.	panu	panom
B.	pana	panów
N.	panem	panami
Ms.	panu	panach
W.	panie	panowie

Paradygmat: syn (Ms., W. synu)		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	syn	synowie
D.	syna	synów
C.	synowi	synom
B.	syna	synów
N.	synem	synami
Ms.	synu	synach
W.	synu	synowie

Paradygmat: Bóg (Bogu, Boże)		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	Bóg (bóg)	bogowie, <i>przest.</i> bogi
D.	Boga (boga)	bogów
C.	Bogu (bogu)	bogom
B.	Boga (boga)	bogów
N.	Bogiem (bogiem)	bogami
Ms.	Bogu (bogu)	bogach
W.	Boże (boże)	bogowie

Deklinacja: męska
Typ: męskoosobowy
Klasa: rzeczowniki z końcówką M. lp. -0
Podklasa: miękkotematowe

Przegląd końcówek		
	Lp.	Lm.
M.	-0	-e
D.	-a	-i, -y
C.	-owi	-om
B.	-a (= D.)	-i, -y (= D.)
N.	-em	-ami
Ms.	-u	-ach
W.	-u (= Ms.)	-e (= M.)

Tylko nieliczne alternacje – kilka paradygmatów:

ą : ę mąż : męża
e : ó uczeń : uczniów
u (ó) : o wódz : wodzów
e : 0 przechodzień : przechodnie (+ depalatalizacja)
e : u (ó) : o przyjaciel : przyjaciół : przyjaciółom

I. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -0, M. lm. -e, D.lm. -i, -y

Rzeczowniki pospolite: gość, ksiądz, nauczyciel, przyjaciel, rywal, stolarz, ślusarz, tokarz

Paradygmat: nauczyciel, stolarz		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	nauczyciel, stolarz	nauczyciele, stolarze
D.	nauczyciela, stolarza	nauczycieli, stolarzy
C.	nauczycielowi, stolarzowi	nauczycielom, stolarzom
B.	nauczyciela, stolarza	nauczycieli, stolarzy
N.	nauczycielem, stolarzem	nauczycielami, stolarzami
Ms.	nauczycielu, stolarzu	nauczycielach, stolarzach
W.	nauczycielu, stolarzu	nauczyciele, stolarze

Paradygmat: przyjaciel (przyjaciele, przyjaciół...)		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	przyjaciel	przyjaciele
D.	przyjaciela	przyjaciół
C.	przyjacielowi	przyjaciółom
B.	przyjaciela	przyjaciół
N.	przyjacielem	przyjaciółmi
Ms.	przyjacielu	przyjaciółach
W.	przyjacielu	przyjaciele

Paradygmat: ksiądz (ksiądz-, księdz-, księż; księdzu, księżę, księża, księżmi)		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	ksiądz	księża
D.	księdza	księży
C.	księdzu	księżom
B.	księdza	księży
N.	księdzem	księżmi (gośćmi)
Ms.	księdzu	księżach
W.	księżę	księża

II. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -0, M. lm. -e, D.lm. -ów

Rzeczowniki pospolite (-ic, -icz): carewicz, dorobkiewicz, dziedzic, kibic, królewicz, karierowicz, przechodzień, wczasowicz

Paradygmat: królewicz		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	królewicz	królewicze
D.	królewicza	królewiczów
C.	królewiczowi	królewiczom
B.	królewicza	królewiczów
N.	królewiczem	królewiczami
Ms.	królewiczu	królewiczach
W.	królewiczu	królewicze

Carewicz – M.lm. carewicze, *rzad.* carewiczowie

Wahania między grupą I. i II. w D. i B. lm.:

Dyskobol dyskoboli, dyskobolów
 Gracz graczy, *rzad.* graczów
 Pasterz pasterzy, *rzad.* pasterzów
 Pisarz pisarzy, *przest.* pisarzów

III. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -0, M. lm. -owie, D.lm. -ów

Rzeczowniki pospolite: król, mąż, paż, uczeń

Paradygmat: król, paż, mąż		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	król, paż, mąż	królowie, paziowie, mężowie
D.	króla, pazia, męża	królów, paziów, mężów
C.	królowi, paziowi, mężowi	królom, paziom, mężom
B.	króla, pazia, męża	królów, paziów, mężów
N.	królem, paziem, mężem	królami, paziami, mężami
Ms.	królu, paziu, mężu	królach, paziach, mężach
W.	królu, paziu, mężu	królowie, paziowie, mężowie

Deklinacja: męska
Typ: męskoosobowy
Klasa: rzeczowniki z końcówką M. lp. -0
Podklasa: zakończone sufiksem -anin

Przegląd końcówek		
	Lp.	Lm.
M.	-0	-'e
D.	-a	-0, -ów
C.	-owi	-om
B.	-a (= D.)	-ów (= D.)
N.	-em	-ami
Ms.	-'e	-ach
W.	-'e (= W.)	-'e (= M.)

Typowe alternacje:

n : Ń (Ms. lp., W. lp., M. lm., W. lm.)

Meksykanin : Meksykaninie, Meksykanie

- nazwy mieszkańców kontynentów: *Amerykanin, Afrykanin*
- nazwy mieszkańców krajów i regionów: *Meksykanin, Rosjanin, Wielkopolanin, Małopolanin, Mazowszanin*
- nazwy mieszkańców miast: *warszawianin, łodzianin, krakowianin, wrocławianin, poznanianin, gdańszczanin, szczecinianin, bydgoszczanin, lublinianin, katowiczanie*
- nazwy członków zakonów: *franciszkanin, dominikanin, augustianin, salezjanin*
- wyrazy pospolite: *mieszczanin, niebianin, włościanin, chrześcijanin, poganin, wegetarianin*

I. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -0, M. lm. -'e, D.lm. -0

Paradygmat: krakowianin, Rosjanin		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	krakowianin, Rosjanin	krakowianie, Rosjanie
D.	krakowianina, Rosjanina	krakowian, Rosjan
C.	krakowianinowi, Rosjaninowi	krakowianom, Rosjanom
B.	krakowianina, Rosjanina	krakowian, Rosjan
N.	krakowianinem, Rosjaninem	krakowianami, Rosjanami
Ms.	krakowianinie, Rosjaninie	krakowianach, Rosjanach
W.	krakowianinie, Rosjaninie	Krakowianie, Rosjanie

Końcówka D. lm.:

Rosjanin	Rosjan-0
Wielkopolanin	Wielkopolan-0
Mazowszanin	Mazowszan-0
Warszawianin	warszawian-0
Łodzianin	łodzian-0

Krakowianin	krakowian-0
Wrocławianin	wrocławian-0
Paryżanin	paryżan-0
Prażanin	prażan-0
Mieszczanin	mieszczan-0
Niebianin	niebian-0
Włościanin	włościan-0
Chrześcijanin	chrześcijan-0
Poganin	pogan-0
Amerykanin	Amerykanów
Afrykanin	Afrykanów
Meksykanin	Meksykanów
Mohikanin	Mohikanów
Franciszkanin	franciszkanów
Dominikanin	dominikanów
Wegetarianin	wegetarianów

II. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -0, M. lm. -'e, D.lm. -ów

Paradygmat: dominikanin		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	dominikanin	dominikanie
D.	dominikanina	dominikanów
C.	dominikaninowi	dominikanom
B.	dominikanina	dominikanów
N.	dominikaninem	dominikanami
Ms.	dominikaninie	dominikanach
W.	dominikaninie	dominikanie

Należą tu także niektóre rzeczowniki, które nie mają tematu rozszerzonego o *-in-*:
Cygan, Hiszpan, Krajan, Młodzian, Zakrystian

Paradygmat: Hiszpan		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	Hiszpan	Hiszpanie
D.	Hiszpana	Hiszpanów
C.	Hiszpanowi	Hiszpanom
B.	Hiszpana	Hiszpanów
N.	Hiszpanem	Hiszpanami
Ms.	Hiszpanie	Hiszpanach
W.	Hiszpanie	Hiszpanie

Deklinacja: męska
Typ: męskoosobowy
Klasa: rzeczowniki z końcówką M. lp. -0
Podklasa: z nieosobowym wykładnikiem M. lm.

Grupa paradygmatyczna: M. lp. -0, M. lm. -y, -i, D.lm. -ów

1. dziad, cham, filut, kłamczuch, lizus, łobuz, łotr, nieuk, samouk, śpioch
 2. studenci → studenty, aktorzy → aktory, biolodzy → biologi
 3. franciszkanin → franciszkany, Amerykanin → Amerykany, Mohikanie → Mohikany
- Zmiana końcówki M. i W. lm. powoduje zmianę semantyki, takie formy są nacechowane pogardliwie, lekceważąco!*

Paradygmat: Hiszpan		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	śpioch, profesor	śpiochy, profesory
D.	śpiocha, profesora	śpiochów, profesorów
C.	śpiochowi, profesorowi	śpiochom, profesorom
B.	śpiocha, profesora	śpiochów, profesorów
N.	śpiochem, profesorem	śpiochami, profesorami
Ms.	śpiochu, profesorze	śpiochach, profesorach
W.	śpiochu, profesorze	śpiochy, profesory

Deklinacja: męska
Typ: męskoosobowy
Klasa: rzeczowniki z końcówką M. lp. -a
Podklasa: twar-dotematowe

Przegląd końcówek		
	Lp.	Lm.
M.	-a	-i, -y
D.	-y, -i	-ów
C.	-e	-om
B.	-ę	-ów (= D.)
N.	-ą	-ami
Ms.	-e	-ach
W.	-o	-i, -y (= M.)

I. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -a, M. lm. -'i, -'y, D.lm. -ów
Rzeczowniki pospolite: artysta, karateka, kolega, mężczyzna, poeta

Paradygmat: poeta, kolega		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	poeta, kolega	poeci, koledzy
D.	poety, kolegi	poetów, kolegów
C.	poecie, koledze	poetom, kolegom
B.	poetę, kolegę	poetów, kolegów
N.	poetą, kolegą	poetami, kolegami
Ms.	poecie, koledze	poetach, kolegach
W.	poeto, kolego	poeci, koledzy

Typowe alternacje:

twarda spółgłoska : miękka spółgłoska (C. lp., Ms. lp., M. lm., W. lm.), np.:

t : ć artysta : artyście, artyści
g : dz logopeda : logopedzie, logopedzi
r : ż pediatra : pediatrze, pediatrzy

Paradygmat: mężczyzna		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	mężczyzna	mężczyźni
D.	mężczyzny	mężczyzn
C.	mężczyźnie	mężczyznom
B.	mężczyznę	mężczyzn
N.	mężczyzną	mężczyznami
Ms.	mężczyźnie	mężczyznach
W.	mężczyzno	mężczyźni

II. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -a, M. lm. -owie, D.lm. -ów

Rzeczowniki pospolite: bonza, družba, junga, monarcha, patriarcha, starosta, tata, wojewoda, woziwoda

Nazwiska: Labocha, Libera, Ligeza, Noworyta, Zaręba

Paradygmat:		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	wojewoda, Zaręba	wojewodowie, Zarębowie
D.	wojewody, Zaręby	wojewodów, Zarębów
C.	wojewodzie, Zarębie	wojewodom, Zarębom
B.	wojewodę, Zarębę	wojewodów, Zarębów
N.	wojewodą, Zarębą	wojewodami, Zarębami
Ms.	wojewodzie, Zarębie	wojewodach, Zarębach
W.	wojewodo, Zaręba	wojewodowie, Zarębowie

Nazwiska – W. lp. = M.lp.

tato, družbo, monarcho X Panie Zaręba, Ligeza, Ligara, Jucha, Noworyta !

Typowe alternacje:

twarda spółgłoska : miękka spółgłoska (C. lp., Ms. lp.), np.:

b : b'	družba : družbie
t : ć	tata : tacie
g : dz	junga : jundze
z : ź	Ligeza : Ligezie
r : ż	Libera : Liberze
ch : ś	patriarcha : patriarsze, Labocha : Labosze

Deklinacja: męska
Typ: męskoosobowy
Klasa: rzeczowniki z końcówką M. lp. -a
Podklasa: miękkotematowe

Przegląd końcówek		
	Lp.	Lm.
M.	-a	-y
D.	-y, -i	-ów
C.	-y, -i	-om
B.	-ę	-ów (= D.)
N.	-ą	-ami
Ms.	-y, -i	-ach
W.	-o	-y (= M.)

Całkowity brak alternacji

I. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -a, M. lm. -y, D.lm. -ów

Rzeczowniki pospolite: kierowca, kłamca, mówca, wykładowca, zawiadowca

Paradygmat: radca, kierowca		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	radca, kierowca	radcy, kierowcy
D.	radcy, kierowcy	radców, kierowców
C.	radcy, kierowcy	radcom, kierowcom
B.	radcę, kierowcę	radców, kierowców
N.	radcą, kierowcą	radcami, kierowcami
Ms.	radcy, kierowcy	radcach, kierowcach
W.	radco, kierowco	radcy, kierowcy

II. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -a, M. lm. -owie, D.lm. -ów

Rzeczowniki pospolite: baca, basza, doża, dziadzia, pasza, radża, maharadża

Nazwiska: Borejsza, Dziurdzia, Kania, Kucia, Taja

Paradygmat: doża, Kucia		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	doża, Kucia	dożowie, Kucio
D.	doży, Kuci	dożów, Kuciów
C.	doży, Kuci	dożom, Kuciom
B.	dożę, Kucię	dożów, Kuciów
N.	Dożą, Kucią	dożami, Kuciami
Ms.	doży, Kuci	dożach, Kuciach
W.	dożo, Kucio	dożowie, Kucio

Paradygmat: sędzia			
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga - mężczyzna	Liczba mnoga - kobieta
M.	sędzia,	sędziowie	sędzie
D.	sędziego, przest. sędzi	sędziów	sędzi
C.	sędziemu, przest. sędzi	sędziom	sędziom
B.	sędziego, przest. sędzię	sędziów	sędzie
N.	sędzią	sędziami	sędziami
Ms.	sędzi, przest. sędzim	sędziach	sędziach
W.	sędzio	sędziowie	sędzie

Tendencja do dwurodzajowości: tego sędziego, temu sędziemu X tej sędzi

Idę do sędziego Kowalskiego.

Idę do sędzi Kowalskiej.

Widziałem sędziego Kowalskiego.

Widziałem sędzię Kowalską.

Obaj sędziowie prowadzili sprawy rozwodowe.

Obie sędzie prowadziły sprawy rozwodowe.

Paradygmat: hrabia, margrabia, burgrabia		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	hrabia	hrabiowie
D.	hrabiego, przest. hrabi	hrabiów
C.	hrabiemu, przest. hrabi	hrabiom
B.	hrabiego, przest. hrabię	hrabiów
N.	hrabią	hrabiami
Ms.	hrabi, przest. hrabim	hrabiach
W.	hrabio	hrabiowie

III. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -a, M. lm. -e, D.lm. -ów

Rzeczowniki pospolite: cieśla, pijanica, woźnica, wścieklica

Paradygmat: woźnica, cieśla		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	woźnica, cieśla	woźnice, cieśle
D.	woźnicy, cieśli	woźniców, cieśli , <i>rzad.</i> cieśłów
C.	woźnicy, cieśli	woźnicom, cieślom
B.	woźnicę, cieślę	woźniców, cieśli , <i>rzad.</i> cieśłów
N.	woźnicą, cieślą	woźnicami, cieślami
Ms.	woźnicy, cieśli	woźnicach, cieślach
W.	woźnico, cieślo	woźnice, cieśle

Deklinacja: męska

Typ: męskoosobowy

Klasa: rzeczowniki z końcówką M. lp. -0

Podklasa: z nieosobowym wykładnikiem M. lm.

Grupa paradygmatyczna: M. lp. -a, M. lm. -y, -i, D.lm. -ów

Rzeczowniki pospolite: fajtłapa, klecha, łamaga, niedołęga, niezdara, oferma, powsinoga,

Paradygmat: oferma, niedołęga		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	oferma, niedołęga	ofermy, niedołęgi
D.	ofermy, niedołęgi	ofermów, niedołęgów oferm, niedołęg
C.	ofermie, niedołędze	ofermom, niedołęgom
B.	ofermę, niedołęgę	ofermów, niedołęgów ofermy, niedołęgi (= M.)
N.	ofermą, niedołęgą	ofermami, niedołęgami
Ms.	ofermie, niedołędze	ofermach, niedołęgach
W.	ofermo, niedołęgo	ofermy, niedołęgi

Paradygmat: sługa		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	sługa	sługi, słudzy
D.	sługi	sługów, sług
C.	słudze	sługom
B.	sługę	sługi , sługów
N.	sługą	sługami
Ms.	słudze	sługach
W.	sługo	sługi

M.lp.: wierny sługa x wiernej sługa

D. lp.: wiernego sługi x wiernej sługi

M.lm.: wierni słudzy x wierne sługi

Typowe alternacje:

twarda spółgłoska : miękka spółgłoska (C. lp., Ms. lp.), np.:

m : m' oferma : ofermie
ch : ś klecha : klesze
g : dz łamaga : łamadze

Deklinacja: **męska**
Typ: **męskoosobowy**
Klasa: **rzeczowniki z końcówką M. lp. -o**
Podklasy: **twardotematowe - miękkotematowe**

- nazwiska: twardotematowe: *Fredro, Jagiełło, Kościuszko, Matejko, Oczko*
 miękkotematowe: *Cyzio, Pazio, Puzio, Trapszo*
- zdrobniałe imiona: twardotematowe: *Mieszko, Stacho, Wiecho, Zbyszko, Zdzicho*
 miękkotematowe: *Franio, Jasio, Juzio, Tadzio, Zdzisio,*
- zdrobniałe nazwy pokrewieństwa
 twardotematowe: *tato, wujko*
 miękkotematowe: *dziadzio, dziadziunio, stryjcio, tatulo, wujcio*

Deklinacja: **męska**
Typ: **męskoosobowy**
Klasa: **rzeczowniki z końcówką M. lp. -o**
Podklasa: **twardotematowe**
Grupa paradygmatyczna: **M. lp. -o, M. lm. -owie, D.lm. -ów**

- 1) typ samogłoskowy – rzeczowniki odmieniające się jak rzeczowniki męskie zakończone na -a (*starosta, wojewoda*): nazwiska, rzeczownik *tato*

Paradygmat: Fredro, Kościuszko, tato		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	Fredro, Kościuszko, tato	Fredrowie, Kościuszkowie, tatowie
D.	Fredry, Kościuszki, taty	Fredrów, Kościuszków, tatów
C.	Fredrze, Kościuszce, tacie	Fredrom, Kościuszkom, tatom
B.	Fredrę, Kościuszkę, tatę	Fredrów, Kościuszków, tatów (= D.)
N.	Fredrą, Kościuszką, tatą	Fredrami, Kościuszkami, tatami
Ms.	Fredrze, Kościuszce, tacie (= C.)	Fedrach, Kościuszkach, tatach
W.	Fredro, Kościuszko, tato (= M.)	Fredrowie, Kościuszkowie, tatowie (= M.)

Typowe alternacje:

twarda spółgłoska : miękka spółgłoska (C. lp., Ms. lp. przed -'e):

k : c Kościuszko : Kościuszce
r : ż (rz) Fredro : Fredrze
t : ć tato : tacie

- 2) typ spółgłoskowy – rzeczowniki odmieniające się jak rzeczowniki męskie zakończone na spółgłoskę welarną: zdrobniałe imiona, rzeczownik *wujko*

Paradygmat: Zbyszko, Stacho, wujko		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	Zbyszko, Stacho, wujko	Zbyszkowie, Stachowie, wujkowie
D.	Zbyszka, Stacha, wujka	Zbyszków, Stachów, wujków
C.	Zbyszkowi, Stachowi, wujkowi	Zbyszkom, Stachom, wujkom
B.	Zbyszka, Stacha, wujka (= D.)	Zbyszków, Stachów, wujków (= B.)
N.	Zbyszkciem, Stachem, wujkiem	Zbyszkami, Stachami, wujkami
Ms.	Zbyszku, Stachu, wujku	Zbyszkach, Stachach, wujkach
W.	Zbyszku, Stachu, wujku (= Ms.)	Zbyszkowie, Stachowie, wujkowie (= M.)

Imiona *Bruno, Iwo, Hugo* (też *Brunon, Iwon, Hugon*) mają poszerzony temat – *Brunona, Iwona, Hugona* i w Ms. Lp. końcówkę -'e (*Brunonie, Iwonie, Hugonie*)

Typowe alternacje:

twarda spółgłoska : miękka spółgłoska (N. lp.):

k : k' Zbyszko : Zbyszkciem

typ Bruno (Ms. lp.)

n : n' Bruno(n) : Brunonie

Deklinacja: **męska**

Typ: **męskoosobowy**

Klasa: **rzeczowniki z końcówką M. lp. –o**

Podklasa: **miękkotematowe**

Grupa paradygmatyczna: **M. lp. -o, M. lm. -owie, D.lm. –ów**

- 1) typ samogłoskowy – rzeczowniki odmieniające się jak rzeczowniki męskie zakończone na -a (*doża, baca*): nazwiska mające przed -o spółgłoskę stwardniałą (*Trapszo*)

Paradygmat: Trapszo		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	Trapszo	Trapszowie
D.	Trapszy	Trapszów
C.	Trapszy (= D.)	Trapszom
B.	Trapszę	Trapszów
N.	Trapszą	Trapszami
Ms.	Trapszy (= D., C.)	Trapszach
W.	Trapszo (= M.)	Trapszowie

Typowe alternacje: brak alternacji

- 2) typ spółgłoskowy – rzeczowniki odmieniające się jak rzeczowniki miękkotematowe typu *paź, król*: nazwiska mające przed -o spółgłoskę miękką (*Cyzio, Pazio, Puzio, Boccaccio, Pirandello*) rzeczowniki hipokorystyczne (imiona, nazwy pokrewieństwa)

Paradygmat: Puzio, wujcio, Jasio, tatulo		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	Puzio, wujcio, Jasio, tatulo	Puziowie, wujciowie, Jasiowie, tatulowie
D.	Puzia, wujcia, Jasia, tatula	Puziów, wujciów, Jasiów, tatulów
C.	Puziowi, wujciowi, Jasiowi, tatulowi	Puziom, wujciom, Jasiom, tatulom
B.	Puzia, wujcia, Jasia, tatula (= D.)	Puziów, wujciów, Jasiów, tatulów (= D.)
N.	Puziem, wujciem, Jasiem, tatulem	Puziami, wujciami, Jasiami, tatulami
Ms.	Puziu, wujciu, Jasiu, tatulu	Puziach, wujciach, Jasiach, tatulach
W.	Puzio (= M.) wujciu, Jasiu, tatulu (= Ms.)	Puziowie, wujciowie, Jasiowie, tatulowie (= M.)

Swoisty paradygmat: książę, arcyksiążę

Częściowy supletywizm tematu: *książ-*, *księć-*, *książęt-*, *książąt*

Paradygmat: książę, arcyksiążę		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	książę	książęta
D.	księcia	książąt
C.	księciu	książętom
B.	księcia	książąt
N.	księciem	książętami
Ms.	księciu	książętach
W.	książę	książęta

Klasa leksemów o fleksji zmodyfikowanej

- reczowniki o końcówkach przymiotnikowych
- reczowniki nieodmienne

Rzeczowniki o końcówkach przymiotnikowych

I. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -y, -i, M. lm. -y, -i, D.lm. -ych, -ich
rzeczowniki pospolite: bliźni, dyżurny, myśliwy, śledczy, uczony, woźny
nazwiska zakończone na -ski (-owski), -cki

Paradygmat: uczonego, bliźni		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	uczonego, bliźniego	uczonych, bliźnich
D.	uczonemu, bliźniemu	uczonym, bliźnim
B.	uczonego, bliźniego	uczonych, bliźnich
N.	uczonym, bliźnim	uczonymi, bliźnimi
Ms.	uczonym, bliźnim	uczonych, bliźnich
W.	uczonego, bliźniego	uczonych, bliźnich

Odmiana nazwisk:

Kowalski – M. Im. (W. Im.) Kowalscy

Malicki – M. Im. (W. Im.) Maliccy

Typowe alternacje:

twarda spółgłoska: miękka spółgłoska w M. Im. (z wyjątkiem miękkiego typu *bliźni*)

n : ñ dyżurny : dyżurni

woźny : woźni

w : ‘w myśliwy : myśliwi

o : e uczonego : uczeni

II. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -y, -i, M. Im. -owie, D.Im. -ych, -ich

rzeczowniki pospolite (na -czy, -ży): budowniczy, chorąży, leśniczy, motorniczy,

imiona: Antoni, Bonifacy, Ignacy, Pankracy, Serwacy, Wiki

nazwiska: Batory, Saloni

Paradygmat: chorąży, Batory, Wiki		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	chorąży, Batory, Wiki	chorążowie, Batorowie, Wikowie
D.	chorążego, Batorego, Wikiego	chorążych, Batorych, Wikich
C.	chorążemu, Batoremu, Wikiemu	chorążym, Batorym, Wikim
B.	chorążego, Batorego, Wikiego	chorążych, Batorych, Wikich
N.	chorążym, Batorym, Wikim	chorążymi, Batorymi, Wikimi
Ms.	chorążym, Batorym, Wikim	chorążych, Batorych, Wikich
W.	chorąży, Batory, Wiki	chorążowie, Batorowie, Wikowie

M. Im.:

Budowniczy : budowniczowie

Chorąży : chorążowie

Leśniczy : leśniczowie

Motorniczy : motorniczowie

Antoni : Antoniowie

Bonifacy : Boniacowie

Ignacy : Ignacowie

Pankracy : Pankracowie

Serwacy : Serwcowie

Wiki : Wikowie

Batory : Batorowie

Saloni : Saloniowie

III. Grupa paradygmaticzna: M. lp. -e, M. lm. -owie, D.lm. -ów

Nazwiska na -e: Goethe, Handke, Linde, Wende

Paradygmat: Linde, Goethe		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	Linde, Goethe	Lindowie, Goethowie
D.	Lindego, Goethego	Lindów, Goethów
C.	Lindemu, Goethemu	Lindom, Goethom
B.	Lindego, Goethego	Lindów, Goethów
N.	Lindem, Goethem	Lindami, Goethami
Ms.	Lindem, Goethem	Lindach, Goethach
W.	Linde, Goethe	Lindowie, Goethowie

- odmiana według typu Batory (D. B. lm. Lindych, C. lm. Lindym, N. lm. Lindymi, Ms. lm. Lindych) jest niepoprawna!

Rzeczowniki nieodmienne

attaché, burżua, kamikadze, nazi, rabbi, guru

nowy attaché

bogaty burżua

odważny kamikadze

niebezpieczny nazi

czcigodny rabbi

szanowany guru

Odmiana rzeczowników męskożywotnych

Deklinacja: męska

Typ: męskożywotny

Klasa: rzeczowniki z końcówką M. lp. -o

Podklasa: **twardotematowe**

Przegląd końcówek		
	Lp.	Lm.
M.	-o	-y, -i
D.	-a	-ów
C.	-owi	-om
B.	-a (= D.)	-y, -i (= M.)
N.	-em	-ami
Ms.	-e, -u	-ach
W.	-e, -u (= Ms.)	-y, -i (= M.)

I. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -0, M. lm. -y, -i, D.lm. -ów

Rzeczowniki pospolite (niewelarne): baran, gad, komar, kozioł, krab, orzeł, osioł, pies, wół

Rzeczowniki pospolite (welarne): baranek, chomik, rak, rarów, wałach, wilk

Paradygmat niewelarny: baran, komar		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	baran, komar	barany, komary
D.	barana, komara	baranów, komarów
C.	baranowi, komarowi	baranom, komarom
B.	barana, komara	barany, komary
N.	baranem, komarem	baranami, komarami
Ms.	baranie, komarze	baranach, komarach
W.	baranie, komarze	barany, komary

Wyjątkowe końcówki1. **D. lp. -u:** wołu, bawołu2. **C. lp. -u:** lwu, kotu, psu, orłu : orłowi, osłu : osłowi**Typowe alternacje:**

Spółgłoskowe: twarda spółgłoska: miękka spółgłoska w Ms. i W. lp.

n : n̄	baran : baranie
d : dź	gad : gadzie
r : ż (rz)	komar : komarze
ł : l	kozył : koźle
b : b'	krab : krabie
s : ś	osioł : ośle
s : ś	pies : psie
t : ć	kot : kocie
w : w'	lew : lwie

Samogłoskowe: e : 0, ó : o

e : 0	pies : psa
e : 0	lew : lwa
ó : o	wół : wołu, woły

Tzw. -o- wstawne – typ kozioł, osioł

kozył : kozła

osioł : osła

Paradygmat welarny: rak, wałach		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	rak, wałach	raki, wałachy
D.	raka, wałacha	raków, wałachów
C.	rakowi, wałachowi	rakom, wałachom
B.	raka, wałacha	raki, wałachy
N.	rakiem, wałachem	rakami, wałachami
Ms.	raku, wałachu	rakach, wałachach
W.	raku, wałachu	raki, wałachy

Typowe alternacje:

Spółgłoskowe: brak, z wyjątkiem wymian k : k', g : g' (rakiem, rarogiem)

Samogłoskowe: e : 0 (derywaty na -ek), ó : o

e : 0 baranek : baranka

e : 0 wilczek : wilczka

ó : o raróg : raroga

ó : o głowonóg : głowonoga

Deklinacja: męska

Typ: męskożywotny

Klasa: rzeczowniki z końcówką M. lp. -0

Podklasa: miękkotematowe

Przegląd końcówek		
	Lp.	Lm.
M.	-0	-e
D.	-a	-i, -y, -ów
C.	-owi	-om
B.	-a (= D.)	-e (= M.)
N.	-em	-ami
Ms.	-u	-ach
W.	-u (= W.)	-e (= M.)

I. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -0, M. lm. -e, D.lm. -i, -y

Rzeczowniki pospolite: chrabąszcz, cietrzew, drop, gołąb, jastrząb, jeź, karp, koń, mól, paw, słoń, zając, żółw, żuraw

Paradygmat: jeź, paw, słoń		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	jeź, paw, słoń	jeże, pawie, słonie
D.	jeża, pawia, słońia	jeży, pawi, słoni
C.	jeżowi, pawiu, słońiu	jeżom, pawiom, słoniom
B.	jeża, pawia, słońia	jeże, pawie, słonie
N.	jeżem, pawiem, słońiem	jeżami, pawiami, słońiami
Ms.	jeżu, pawiu, słońiu	jeżach, pawiach, słońiach
W.	jeżu, pawiu, słońiu	jeże, pawie, słonie

Typowe alternacje:

Spółgłoskowe: p : pj, b : bj, v : vj – rzeczowniki zakończone w M. lp. na spółgłoskę wargową

b : b' gołąb : gołębia

b : b' jastrząb : jastrzębia

d : d' drop : dropia

p : p' karp : karpia

v : v' cietrzew : cietrzewia

v : v' paw : pawia

v : v' żółw : żółwia

v : v' żuraw : żurawia

Samogłoskowe: ą : ę, ó : o (rzadka)

ą : ę gołąb : gołębia

ą : ę jastrząb : jastrzębia

ą : ę wąż : węża
ó : o mól : mola

Wyjątkowe końcówki i formy

1. **zając – D. lm.:** zająca, zającowi, zającem, zającą, zające, **zajęcy**, zającóm, zającami, zającach
2. **koń – N. lm.:** końmi (*nie: koniami !*)
3. **chrabąszcz, jeź – D. lm.:** chrabąszczy, chrabąszczów; jeży, *rzad.* jeżów

II. Grupa paradygmatyczna: M. lp. -0, M. lm. -e, D.lm. -ów

Rzeczowniki pospolite: głuszec, kręgowiec, krogulec, kuc, nosorożec, odyniec, posokowiec, tasiemiec, zaskroniec

Paradygmat: tasiemiec, kuc		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	tasiemiec, kuc	tasiemce, kuce
D.	tasiemca, kuca	tasiemców, kuców
C.	tasiemcowi, kucowi	tasiemcom, kucom
B.	tasiemca, kuca	tasiemce, kuce
N.	tasiemcem, kucem	tasiemcami, kucami
Ms.	tasiemcu, kucu	tasiemcach, kucach
W.	tasiemcu, kucu	tasiemce, kuce

Typowe alternacje:

Samogłoskowe: 0 : e (derywaty na -ec), może jej towarzyszyć zmiękczenie spółgłoski w formie tematu z -e- wstawnym

kręgowiec : kręgowca (w' : w)

krogulec : krogulca

nosorożec : nosorożca

odyniec : odyńca

tasiemiec : tasiemca (m' : m)

zaskroniec : zaskrońca

Deklinacja:

męska

Typ:

męskożywotny

Klasa:

rzeczowniki z końcówką M. lp. -o

Tylko jedna podklasa:

miękkotematowe

Rzeczowniki pospolite – nieliczne hipokorystyczne nazwy zwierząt: koniusio, misio, piesio, ptasio, słoniusio

Grupa paradygmatyczna: M. lp. -o, M. lm. -e, D.lm. -ów

Paradygmat: piesio		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	piesio	piesie

D.	piesia	piesiów
C.	piesiowi	piesiom
B.	piesia	piesie
N.	piesiem	piesiami
Ms.	piesiu	piesiach
W.	piesiu	piesie

Typowe alternacje: brak alternacji

Uwagi: w języku potocznym może być mianownik lp. zastąpiony formą wołacza (To jest mój misiu.)

Klasa leksemów o fleksji zmodyfikowanej

- c) rzeczowniki o końcówkach przymiotnikowych
- d) rzeczowniki nieodmienne

Rzeczowniki o końcówkach przymiotnikowych

Rzeczowniki pospolite – nieliczne nazwy tańców zachowujące się jak rzeczowniki męskożywotne: chodzony, krzesany, zbójnicki (B. lp. = D. lp.: *tańczę chodzonego*)

Paradygmat: chodzony, zbójnicki		
	Liczba pojedyncza	Liczba mnoga
M.	chodzony, zbójnicki	chodzone, zbójnickie
D.	chodzonego, zbójnickiego	chodzonych, zbójnickich
C.	chodzonemu, zbójnickiemu	chodzonym, zbójnickim
B.	chodzonego, zbójnickiego	chodzone, zbójnickie
N.	chodzonym, zbójnickim	chodzonymi, zbójnickimi
Ms.	chodzonym, zbójnickim	chodzonych, zbójnickich
W.	chodzony, zbójnicki	chodzone, zbójnickie

Rzeczowniki nieodmienne

boa, dingo, chow-chow, nandu, okapi, pony, sharpei, wapiti, yeti

Odmiana rzeczowników męskonieżywotnych

Deklinacja: męska
Typ: męskonieżywotny
Klasa: rzeczowniki z końcówką M. lp. -0
Podklasa: **twardotematowe**

Przeгляд końcówek		
	Lp.	Lm.
M.	-0	-y, -i, -e
D.	-u, -a	-ów
C.	-owi	-om
B.	-0 (= M.)	-y, -i, -e (= M.)
N.	-em	-ami

Ms.	-e, -u	-ach
W.	-e, -u (= W.)	-y, -i, -e (= M.)